

סימן קי

דבר חשוב ודבר שבמנין

ביצה ג: – ר' מאיר אומר את שדרכו למנות מקדש וחכמים אומרים אינו מקדש אלא ששה דברים בלבד ר' עקיבא אומר שבעה ואלו הן... ואתמר עלה רבי יוחנן אמר את שדרכו למנות שנינו ור' שמעון בן לקיש אמר כל שדרכו למנות שנינו.

שו"ע א פסק כרמב"ם שפסקו כר' עקיבא.

והוסיף בשו"ע – כל דבר שהוא חשוב אצל בני מקום מהמקומות... הוא אוסר בכל שהוא... ולא הזכירו אלו, אלא לפי שהן אוסרים בכל שהן בכל מקום, וה"ה בכל כיוצא בהם בשאר מקומות.

רמ"א פסק כר"י וסמ"ג שפסקו כר' מאיר אליבא דר' יוחנן.

רש"ל פסק כתרומה שפסקו כר"מ אליבא דריש לקיש.

שו"ע א (ע"פ זבחים עג): וכן בעלי חיים חשובים הם ואינם בטלים.

שו"ע ב (ע"פ משנה בערלה): בעלי חיים שנתערבו באחרים ונשחטו – בטל חשיבותן ובטלין, והוא שנשחטו בשוגג. (רמ"א: ודוקא בעלי חיים קטנים שאינן ראויים להתכבד לאחר שחיטתן)

שו"ע א: דבר חשוב אוסר במינו בכל שהוא והם שבעה דברים... **רמ"א:** ויש אומרים דכל דבר שבמנין דהיינו שדרכו למנותו תמיד אינו בטל וכן נוהגין.

בע"ז עד. מובא שדברים החשובים האסורים בהנאה אם נתערבו אפילו באלף כולן אסורות בהנאה, **מיהו כתבו התוס' ועוד הרבה פוסקים** שמותר למכרן לגוי חוץ מדמי איסור שבהן אם הוא בענין שאין לחוש שהגוי ימכרנו אח"כ לישראל. (ש"ך)

ראב"ד ורשב"א סוברים דה"ה דתקנתא דר' אליעזר דיוליך הנאה לים המלח מהני בכל האיסורים (וכ"פ הלבוש לגבי חמץ),

אך תוס' ורוב הפוסקים חולקים וסוברים דדוקא בע"ז שתופסת דמיה סגי ליה בפדיון הולכת הנאה לים המלח ולא בשאר איסורים, **וכ"פ הש"ך.**

קבוע דאורייתא וקבוע דרבנן

קבוע דאורייתא: שו"ע ג

ב"ק מד: כתובות טו. – וארב לו... פרט לזורק אבן לגו היכי דמי אילימא דאיכא תשעה כנענים ואחד ישראל ביניהם תיפוק ליה דרובא כנענים ניהו אי נמי פלגא ופלגא ספק נפשות להקל לא צריכא דאיכא תשעה ישראלים ואחד כנעני דאע"ג דרובא ישראלים ניהו כיון דאיכא חדא כנעני ביניהו הוי ליה קבוע וכל קבוע כמחצה על מחצה דמי וספק נפשות להקל.

חולין צה. – תשע חנויות כולן מוכרות בשר שחוטה ואחת מוכרת בשר נבלה ולקח מאחת מהן ואינו יודע מאיזה מהן לקח ספקו אסור ובנמצא הלך אחר הרוב.

שו"ע ג: תשע חנויות מוכרות בשר שחוטה ואחת מוכרת בשר נבילה לקח מאחת מהן ואין יודע מאיזה מהן לקח הרי זה אסור שכל קבוע כמחצה על מחצה דמי, אבל בשר הנמצא בשוק או ביד גוי מותר כיון שרוב החנויות מוכרות בשר שחוטה דכל דפריש מרובא פריש¹. זהו דין תורה, אבל חכמים אסרוהו אע"פ שכל השוחטים וכל המוכרים ישראל (ש"ד: משום בשר שנתעלם מן העין, ובמקרים שמוותר בשר שנתעלם מן העין אז מותר גם כאן בפירוש). רמ"א: והא דאמרינן כל דפריש מרובא פריש היינו שלא פירש לפנינו אבל אם פירש לפנינו או שרואה כשהגוי לקחו הוי כאילו לקחו משם בידו.

הש"ד כתב שדין קבוע פועל גם לקולא, כגון במצב שיש תשע חנויות מוכרות בשר נבילה, ואחת מוכרת בשר שחוטה, ואינו יודע מאיזה מהן לקח, שהבשר אסור רק מספק.

קבוע מדרבנן: שו"ע ה

היינו כגון במקולין אחד שנתערבו חתיכות טריפה בין הכשירות, דכיון דיש כאן תערובת - מדאורייתא ברובא בטיל (דהוא יבש ביבש מין במינו), וגזרו חכמים דאם יש בתערובת דבר חשוב, כגון חתיכה הראויה להתכבד, דאינו בטל, ונתנו על תערובת זו דין קבוע, ואסור ליקח מכאן ואילך.

בתערובת של או"ה שיש בה חתיכות הראויות להתכבד (=קבוע דרבנן) – מה דין החתיכות שאינן ראויות להתכבד שבתערובת?

שו"ע ה פסק כרשב"א שאמנם מעיקר הדין הם מותרות (דיבש ביבש מתבטל ברוב אם אינו דבר חשוב), אבל יש להחמיר ולאסור מכיון שאין הכל בקיאין בזה ויטעו בין ראויה לשאינה ראויה. **ש"ד** פסק שאיסור זה הוא רק במקולין, אבל בביתו של אדם לא החמירו. **ט"ז** מחמיר גם בבית.

ודלא כטור שסובר שיש לאסור מעיקר הדין [ובט"ז מבאר שזה כיון שלא יתכן בבהמה אחת לאסור את חלקה ולהתיר את חלקה השני]. (אך בדרכ"מ כתב שבטור בכלל מדבר בקבוע דאורייתא)

¹ ומכיון שידוע איזו חנות מוכרת נבילה, לכך ליכא למיחש שמא יקח מן הקבוע, אך במקרה שידוע שיש טרפה אחת בחנות ולא נודע באיזה חנות, דנחשב גם לקבוע לדעת הש"ד, אז גם בפירוש שלא בפניו יהיה אסור, דיש לחשוש שמא יקח מן הקבוע. (ש"ד)

קבוע למפרע בקבוע דאורייתא ובקבוע דרבנן

בקבוע דאורייתא:

לקח בשר מאחת החנויות ולא היה ידוע שאחת מהן טריפה ולאחר מכן נודע שאחת מהן טריפה (=תערובת חנויות) – האם אמרינן בזה דין קבוע?

רשב"א, רא"ה: כשנודע אח"כ אחרי שכבר לקח שהיה חנות אחת טריפה – **אומרים בזה קבוע למפרע** מטעם דזה אינו אלא גילוי מילתא בעלמא שהיה כאן דין קבוע והספק בעצם נולד כשהיה קבוע. **וכ"פ ש"ך**

ר"ן, תוס': לא אומרים בזה קבוע למפרע, דלא מיקרי קבוע אלא כשהיה האיסור נודע קודם שלקח אבל אם לא נודע האיסור בשעה שלקח אע"פ שלאחר שלקח נתגלה האיסור ונעשה קבוע לא אמרינן דלהוי קבוע למפרע, והטעם דדין קבוע שיהא כמחצה על מחצה חידוש הוא ואין לך בו אלא משעת חידושו ואילך כלומר משנעשה קבוע אבל למפרע לא. **וכ"פ פר"ח** (ואף פירש את דברי הרשב"א כר"ן)

בפמ"ג מבואר:

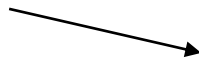
ש"ך, בי"ח, ט"ז – קבוע מהתורה.

פרישה – קבוע מדרבנן. וכ"פ פמ"ג בהפסד מרובה.

ר"ש מקינון ופר"ח – לא קבוע אפילו מדרבנן.

בקבוע דרבנן:

בקבוע דרבנן (דהיינו שהספק אינו מצד ברירת החנויות אלא שיודע מאיזה מקולין לקח רק יש ספק אם לקח כשירה או טריפה כי יש ספק במקולין עצמו) בזה גם הרשב"א מודה דלא אומרים קבוע למפרע ואם נודע אחר שלקח נחשב פירש. **וכ"פ שו"ע ה**

שו"ע ה: מי שלקח בשר מהמקולין ואפילו חתיכה הראויה להתכבד ונמצאת טרפה במקולין ולא נודעו חתיכות הטרפה ואינו יודע מאיזו לקח כל מה שלקחו מהמקולין קודם שנמצאת הטרפה מותר שלא נפל הספק בקבוע אלא לאחר שפירש וכיון שהרוב כשר מותר.

אך מהגר"א נראה שפוסק לאסור, וכתב שכך משמע ברשב"א שלדברי ר"י אסור, ושכך גם סובר ר"ש. (ראה להלן בסיכום בעמ' 213)

איסור מחמת קבוע שנתערב בהיתר

או"ה :

רק באיסור דרבנן (כגון: בקבוע דרבנן, או בפירש לפנינו לר"ן שסובר שהוא מדרבנן) בזה אם נתערב באחרות דנים ספק ספיקא, אבל **בקבוע דאורייתא** שהספק הראשון איסור מהתורה (כגון: בקבוע דחנניות ולקח בעצמו מאחת מהן ואינו יודע מאיזו לקח) אם נתערב **לא אמרינן ספק ספיקא**, כיון דהספק הראשון איסור מן התורה, וכמו הדין בסעיף ט [ורק כאשר הוא איסור דרבנן אז כשנתערב דנים ספק ספיקא]. **וכ"פ רמ"א ד, ט"ז, ש"ך**

רשב"א :

לפי ב"ח וט"ז: הרשב"א סובר כמו האו"ה.

לפי ב"י וש"ך: הרשב"א סובר **דאפילו בקבוע דאורייתא** ולקח בעצמו מן הקבוע ונתערב **כן אומרים ספק ספיקא**.² **וכ"פ שו"ע ד ורש"ל**

וקשה, שהרי השו"ע בסעיף ט פסק (כרשב"א) בספק טריפה שנתערבה ברוב דלא בטלה.

ש"ך תירץ ע"פ היסוד שכתב הר"ן דהכא דין קבוע חידוש הוא ואין לך בו אלא חידוש, והיינו כל שהוא בפני עצמו, אבל לא כשנתערב אח"כ.

ועוד קשה שהרי השו"ע בסעיף ח פסק שצריך ג' תערובות וא"כ גם כאן נצטרך עוד תערובת אחת.

ט"ז תירץ דדין זה כתב השו"ע באמת רק למ"ד דמספיק ב' תערובות, אבל להלכה דבעינן ג' תערובות אז אין כאן ספק ספיקא והתערובת אסורה.

ש"ך תירץ ע"פ היסוד שכתב הר"ן דהכא כיון דקבוע חידוש הוא כל שנתערב אח"כ אזלינן בתר רוב ושרי (ועוד דבלאו הכי הרבה פוסקים מתירים בב' תערובות).

וכתב הש"ך דאע"פ שאנו פוסקים כרמ"א להחמיר, הרי שאם מדובר בקבוע דאורייתא ופירש לפנינו או לקח עו"כ לפנינו – בהא אפשר להתיר אם נתערב, במקום הפסד מרובה וכה"ג, והטעם דכיון דיש פוסקים כרשב"א וגם יש פוסקים (ר"ן) דפירש לפנינו אינו אלא מדרבנן – אפשר להקל בזה.

² אם נתערב באחרות ואינו ניכר - בטל ברוב משום ספק ספיקא (אף שהחתיכה היתה חשובה וראויה להתכבד, דאלי"כ לכוי"ע בטל כשנתערבה ברוב - פמ"ג).

דברים החשובים שאינם בטלים שנתערבו ופירש אחד מהם

בקבוע דרבנן - כאשר פירש אחד מהתערובת - מה הדין?

זבחים עג: – ניכבשינהו דניידי ונימא כל דפריש מרובא פריש...

אמר רבא משום קבוע (=גזירה שמא יקח מן הקבוע).
[מדובר שם בקבוע דרבנן (קבוע מצד חשיבות)]

ר"י, רבינו שמשון, רא"ש: אסור. כל שנאסרו שעה אחת מדין קבוע שוב אין ניתרות ואפילו פירשו מעצמן, דחוששים שמא יקח מן הקבוע כיון שאין מקום האיסור ניכר (אבל בקבוע דאורייתא רגיל, שכולם יודעים שחנות פלוני טריפה – אין אוסרים בפירש, שאין אנו חוששים שיבוא לקחת מן הקבוע שאין אנו עוסקים ברשעים)³.

ר"ת, שאילתות, רשב"א: מותר. רק בכובש ביד במתכוון כדי שיתפזרו יש גזירה שמא יקח מן הקבוע, אבל לא בפירש ממילא מעצמה.

לדעת רשב"א דין זה והדין של קבוע למפרע בקבוע דרבנן דמותר (סעיף ה) תלויים זה בזה, ושניהם מטעם גזירה שמא יקח מן הקבוע [והמתיר - מתיר בשניהם, והאוסר - אוסר בשניהם].
לדעת רא"ש שני הדינים אינם תלויים זה בזה, דאין בסעיף ה גזירה שמא יקח מן הקבוע אלא שם מדובר בענין אחר. [ולכן הרא"ש סובר בסעיף ה דמותר, וכאן סובר שאסור]

שו"ע ו פסק כר"ת, שאילתות, רשב"א.

כתב הש"ך בשם רשב"א דרק אם פירש ממילא שלא בפנינו או שנתפזרו כולן אפילו בפנינו הוא דמותר, שכבר נתבטל הקביעות [אבל פירש ממילא בפנינו אסור].

רמ"א בת"ח פסק דטוב להחמיר כר"י ור"ש ורא"ש. וכ"פ ש"ך, ט"ז, רש"ל

פמ"ג – אך רמ"א בהג"ה סתם כמחבר.

והוסיף רמ"א – והא דאסור אם הפרישו במתכוין - היינו שלא פירש רק מעט ונשאר מקצת האיסורים במקומם דאז חיישינן שמא יקח מן הקבוע גם כן, אבל אם נתפרשו כולן ביחד ולא נשאר במקומן ובשעת עקירתן פירשו קצתן [אפילו במתכוין] - אותן שפירשו אז מותרים⁴ רק שנים האחרונים אסורים. **והב"ח** חולק ואוסר אף בנתפרשו כולם וכו'.

ש"ך סובר (וכך משמע מהרמ"א) דאסור לכתחילה לפזר כולם.

ט"ז מבאר שהטור סובר שאף לכתחלה מותר לפזר את כולם (והגמ' אסרה בזה רק בקדשים).

³ ש"ך: ולפי זה בתערובת חנויות אע"ג דהוי קבוע (לדעתו) מ"מ אם פירש שלא בפנינו כיון דאין האיסור נודע נמי איכא למיחש שמא יקח מן הקבוע.

⁴ וכתב הש"ך דהסברא היא דאע"פ שאחרי שפזרם חזרו ובאו יחד במקום אחד - כל שנתפזרו תחילה כולן ונעקרו מקביעות הראשון שוב לא חשיב קבוע דדין קבוע חידוש הוא ואין לך בו אלא חידוש דהיינו שנשאר במקומו הראשון.

דבר שאינו בטל מחמת חשיבותו שנתערב ואחד מהתערובת נאבד או נחתך

כשאחד מהתערובת נאבד:

זבחים עד. – טבעת של עבודת כוכבים שנתערבה במאה טבעות ונפלה אחת מהם לים הגדול הותרו כולן דאמרינן הך דנפל היינו דאיסורא ... והא אמר ר"א לא התיר רבי אליעזר אלא שנים שנים אבל אחד אחד לא א"ל אנא תרתי קאמינא.

רשב"א, רא"ש, ר"ן: בכל האיסורים שאינם בטלים מחמת חשיבותם⁵ שנתערבו באחרים ונאבד⁶ אחד לגמרי - הותרו כולם, בניגוד לאם פירש אחד מהם - כל הנשארים אסורים, והטעם, דכל שישנה בעין ואתה צריך לדון עליה ועל השאר, מפני מה נאמר שזו האסורה אדרבה י"ל דהאיסור נשאר ברוב, אבל בנאבד אחד לגמרי כיון דמדאורייתא נתבטל האיסור ברוב ורק מדרבנן אסור - אנו תולים לומר שזו שנאבדה היא האסורה והשאר כולם מותרים.⁷ והוסיפו דכל היתר זה הוא דוקא בעוד תנאי – כשאוכל שנים שנים דבזה ממה נפשך איכא באכילה זו חדא דהיתרא ואמרינן מדחבריה לאו דאיסורא איהו נמי לאו דאיסורא, ואם נפלו שתיים צריך לאכול ארבע ארבע וכו'.

[1]

רמב"ם: ההיתר הזה הוא רק לענין איסורי הנאה.

ר"ן, רשב"א: ההיתר הזה הוא גם לענין איסור אכילה. וכ"פ שו"ע ז

[2]

ר"י, רא"ש: דוקא נפל מעצמו לים, אבל אם הפילוהו אפילו בשוגג – אסור, דקנסינן שוגג אטו מזיד⁸. וכ"פ שו"ע ז

רשב"א: אפילו הפילה שוגג מותר ולא קנסינן כדן מבטל איסור בידים. וכ"פ גר"א

⁵ ולגבי דבר שיש לו מתירים: רשב"א - אותו הדין, רא"ש - דשיל"מ לא בטל ע"י תערובות. שו"ע קיז פסק כרשב"א, רמ"א קיח מחמיר לכתחילה כרא"ש. [ומה שלא הגיה רמ"א כך בסעיף ז, זה משום שסמך על הגהתו בסעיף ח - ש"ך]

⁶ ש"ך: ונראה דהיינו דוקא נאכל או נפל אחד מהם קודם שפירש מהן, אבל אם פירש מהן לפנינו (או פירש ממילא אפילו למאן דאסור) אף דנאסר הוא וגם התערובות כיון שהנפרש הוא בעין א"כ כשנפל אח"כ לים לא מן התערובות הוא נפרש שנאמר הך דנפל דאיסור נפל אלא עמד בפני עצמו והלכך התערובות נשאר באיסורו.

⁷ הרא"ש כתב דטעם ההיתר הוא משום ס"ס: דלמא דאיסורא נפל, ואת"ל דלא נפל דאיסורא דלמא לא אכיל השתא האיסור (ש"ך, ט"ז). והרשב"א כתב דטעם ההיתר הוא דתלינן בדרבנן דאיסורא נפל ("שאני אומר..."), ונפק"מ אם הותרו כולם.

⁸ והוסיף הרא"ש דאם הפילו בשוגג קודם שנודע התערובת - מותר, דבזה לא שייך לגזור אטו מזיד, דשמא לעולם לא יודע התערובת.

[3] (מחלוקת בשיטת ר"י ורא"ש מהסעיף הקודם)

הגש"ד, תה"ד : באכלו שוגג לא קונסים אטו מזיד, דודאי אין חשש שיאכל אחד במזיד כדי שזה יהיה האיסור והשאר יהיה מותר, ואם האכיל בשוגג לכלב או לנכרי קנסינן אטו מזיד. **וכ"פ שו"ע ז**

ש"ד, ט"ז : גם בנאכל קנסינן שוגג, דאם נתיר יש חשש שמא יאכיל במזיד לגוי או יזרוק לים, ואין היתר אלא בנאכלה מעצמה לכלב.

[4]

טור (ע"פ ב"י) : אפילו כשאוכל שנים שנים - אסור לאדם אחד לאכול את כל התערובת (כי בזה לא יהיה ספק ספיקא), ואפילו ב' בני אדם אין לאכלם את כל התערובת בבת אחת (כיון שבשעה אחת נהנים מכולם וודאי אחד נהנה מהאיסור בשעה זו ואסור). **וכ"פ רמ"א ז**

שו"ע לא הביא דינים אלו, ומשמע שמקל בשניהם.

ש"ד חולק על הרמ"א ומתיר בשני דינים אלו.

ט"ז אוסר במקרה הראשון, ובמקרה השני נראה לו להקל אך כותב דאין בידו להקל כנגד פסק הרמ"א.

[5]

רמב"ם ועוד : בדבר דלא מינכרא נפילתו (כגון תאנה וטבעת) צריך שיפלו שנים (וזהו הפירוש לגמ' - "אנא תרתי קאמינא"), ורק בדבר דמינכר נפילתו (כגון חבית) מספיק שיפול אחד.

רשב"א, רא"ש, ר"ן, רש"י : גם בדבר דלא מינכרא מספיק אחד. **וכ"פ שו"ע ז**

כשאחד מהתערובת נחתך:

שו"ע קא/ז :

אם נחתכה חתיכה אחת אין תולין לומר של איסור נחתך ומתבטל ויהיו כולן מותרות, אלא אותה שנחתכה בלבד מותרת ממה נפשך אם היא של איסור אף כולן מותרות ואם אינה של איסור הרי היא מותרת, ואפילו נחתכו רובן אין תולין לומר שהאיסור מהרוב⁹ שנחתכו אלא כל הנחתכות מותרות והשלימות אסורות.

(והטעם דדין שזה שונה מנאבד הוא דכשנאבד אחד יש סיבה לתלות שזו האסורה כי אין אנו דנים אלא על הנמצא בעולם וע"כ תולין שהנאבד הוא האיסור, אבל כאן הוא דומה לפירש אחד שאנו דנים על כל מה שנמצא בעולם ולמה נאמר שזה האיסור יותר מהשאר)

⁹ לא הולכים אחר הרוב כיון דאדרבה כל שנשתנה מקדמותו (שנחתך) מן הרוב הוא כמו כל דפריש וכו' ונמצא שהאיסור שהוא המועט לא נשתנה והופרש מקדמותו.

בדבר שאינו בטל מחמת חשיבותו – בכמה תערובות יהיה מותר?

זבחים עד. – ר' יהודה אומר רימוני באדן אוסרין בכל שהוא כיצד נפל אחד מהן לתוך ריבוא ומריבוא לריבוא אסורין, ר"ש בן יהודה אומר משום ר"ש לריבוא אסורין ומריבוא לשלשה ומשלשה למקום אחר (תערובת שלישית) מותר.

בגמ' מובא מחלוקת רב ושמואל כמי לפסוק, אולם רשב"א כתב שהמחלוקת היא לענין ע"ז בלבד, אבל בשאר איסורים לדעת כולם הלכה כר' שמעון.

ביצה ג: – כלאי הכרם ידלקו נתערבו באחרות ואחרות באחרות (תערובת שניה) כולן ידלקו.

בכמה תערובות יהיה מותר?

רש"י, ר"י, רמב"ם¹⁰: בתערובת שלישית. וכ"פ שו"ע ורמ"א ח

רשב"א¹¹, ר"ת: בתערובת שניה.^{12 13} וכ"פ רוב הראשונים והאחרונים

גרסת רשב"א בזבחים עד. היא: "לרובא אסור, לשלש ומשלש למקום אחר מותר".
גרסת ר"ת בביצה ג: היא: "נתערבו באחרות כולן ידלקו".

אחר שנתערב בתערובת שלישית - מה דין התערובת השניה?

רש"י סובר שבמקרה זה אף התערובת השניה **מותרת**. [וכתב הב"י דלפי רש"י דטעם ההיתר הוא משום ספק ספיקא נראה שאין יכול לאכלם את התערובת השניה כולם כאחד דא"כ ליכא אלא חד ספיקא ואסור, אבל את התערובת השלישית אפשר לאכול כולה בבת אחת]

רמב"ם סובר שגם במקרה זה התערובת השניה **אסורה**.

¹⁰ ש"ך כתב בשם מה"ר מרדכי אשכנזי דבאיסורי הנאה (ככוס של ע"ז) מספיק לרמב"ם ב' תערובות (ורק באיסור אכילה צריך ג'). [והכס"מ כתב דלרמב"ם באיסור ע"ז מספיק ב' תערובות כיון דחמור לא יזלזל].

¹¹ ברשב"א משמע דתערובת שניה כולה מותרת, שאני אומר איסור לתוך הרוב נשאר.

¹² הב"י כתב דמשמע מהרשב"א דבתערובת שניה לא בעינן שיהיה בטל ברוב (כיון שנתבטל בתערובת ראשון מן התורה).

¹³ והוסיף הרשב"א דאם נתערב אחד באחד ואח"כ נפל וכו' – אין זה ס"ס, לפי שאנו רואים כל אחד מהשנים כגופו של איסור.

פסיקת ההלכה:

שו"ע ורמ"א ח פסקו כרש"י ור"י ורמב"ם.¹⁴

והוסיף הרמ"א שגם בתערובת השלישית אסור לאדם אחד לאכול את כולן. והקשה על כך **הש"ך** דלא הוזכר בראשונים איסור לאכול את כולן לגבי התערובת השלישית והמקור מרש"י שכתב כן נאמר לגבי התערובת השניה.

רוב הראשונים והאחרונים פסקו כרשב"א ור"ת, דהתערובת השניה מותרת ואין צורך שתהיה תערובת שלישית, ורק ההבדל בין התערובת השניה לשלישית היא דבשניה אסור לאדם אחד לאכול את כולן כיון דלא יהיה ספק ספיקא ובשלישית מותר לאדם אחד לאכול את כולן.

ש"ך פסק שבהפסד מרובה וכה"ג מותרת התערובת השניה כשאינו אוכל את כולה כאחד [והתערובת השלישית ודאי מותרת לאכלה כולה כאחד].¹⁵

ספק איסור ושתי תערובות:

רמ"א ח פסק עוד ע"פ האו"ה שספק איסור (דאורייתא) ושתי תערובות הוי כג' תערובות ומותר.¹⁶

ש"ך: ודאי איסור דרבנן הרי הוא כספק איסור דאורייתא.

¹⁴ שו"ע ח: דבר שאינו בטל מחמת חשיבותו שנתערב באחרים ונפל מהתערובת וכו'. ש"ך: היינו שפירש לפנינו (כרשב"א) או שפירשו מחציתן, דאי פירש ממילא אפילו בלא תערובות שרי לדעת המחבר בסעיף ו, אבל לדעת הפוסקים דאסרי פירש ממילא איירי הכא אפילו בפירש ממילא.

¹⁵ הש"ך גם טוען שתוס' (ורש"י) בעצמם סוברים שמספיק ב' תערובות (אלא שאז אסור לאכול כולו כאחד), ובג' תערובות יכול אפילו לאכול כולה כאחד (ולרש"י במקרה זה אף האמצעיים הותרו כולן [ע"פ אמרי בינה]).

¹⁶ גר"א - דהיינו שבספק איסור תורה אע"ג דלא מצטרף עם התערובת כמ"ש בסעיף ט בהג"ה - כאן מ"מ הכריע כרשב"א בעצם המקרה של ספק איסור. [היינו: אם האיסור הראשון היה ודאי איסור מדאורייתא פסק כרמב"ם שמותר רק בג' תערובות, ואם היה ספק איסור דאורייתא פסק כרשב"א שמותר בשתי תערובות]

היתר דבר שיש לו מתירין בספק ספיקא

ר"ן – ספק ספיקא מותר אפילו בדשיל"מ. [אמנם בט"ז כתב דהיתר הר"ן הוא דוקא באיסור דרבנן, אך בנקה"כ חלק עליו וסובר דהיתר הר"ן הוא גם באיסור דאורייתא]

מרדכי, או"ה – אין להתיר דשיל"מ בספק ספיקא ולא בבי' תערובות ואף לא בגי' תערובות מאחר דיש לו היתר.

רא"ש – יש לחלק: בספק ספיקא דתערובות החמירו בדשיל"מ דלמה להתיר בביטול בלאו הכי יש לו היתר, אבל בספק ספיקא שיש כאן ספיקות אם יש כאן איסור כלל גם בדשיל"מ לא אסרינן. (שיטתו הובאה בש"ך כמבואר להלן)

שו"ע ז פסק כרשב"א שגם בדשיל"מ אם נפל אחד לים מותר (מטעם ספק ספיקא), ומשמע שדעתו דדשיל"מ מותר בספק ספיקא וכן בתערובות, כי פסק כשיטת הרשב"א שם והרשב"א כתב גם בבי' תערובות דאפילו דשיל"מ מותר. (כ"כ ש"ך) (ראה לעיל בסיכום בעמ' 214 ובהערה 5)

רמ"א ח כתב ש"יש אומרים דדשיל"מ אין להתיר מכח ספק ספיקא, וטוב להחמיר אם לא לצורך מאחר שיש לו היתר בלאו הכי". ש"ך: וכ"ש דאין להתיר בדשיל"מ נפל אחד מהן לים.

והקשה הש"ך שהרי הרמ"א פסק באו"ח תצ"ד כשו"ע דספק מוכן ביו"ט שני של גלויות מותר משום דהוי ספק ספיקא, והרי הוא דשיל"מ.

ותירץ: (1) יו"ט שני כיון דאינו אלא מנהג אוקמוה אדינא דסי"ס מותר. (2) סתם יו"ט נחשב לצורך ולכן מותר. (3) הרמ"א סובר כשיטת הרא"ש דסי"ס שיש ספיקות אם יש כאן איסור כלל - מותר.

ט"ז נשאר בצ"ע על הרמ"א שהקל במקום צורך ומשמע שאפילו באיסור דאורייתא – וזה כאמור אסור אפילו לר"ן לפי הבנת הט"ז.

ש"ך פסק שנראה שרק בהפסד מרובה יש להקל כיון דגדולי הפוסקים סוברים דאסור.

ספיקא דאורייתא לחומרא וטעם ההיתר בס"ס

האם ספיקא דאורייתא לחומרא זה מדרבנן או מהתורה?

רמב"ם, ראב"ד: ספיקא דאורייתא לחומרא אינו אלא מדרבנן, אך מדבר תורה כל הספיקות מותרים.

רשב"א, ר"ן, רש"י, תוס': ספיקא דאורייתא לחומרא הוא מהתורה. וכ"פ ש"ך ופמ"ג

פמ"ג, ערוה"ש: בספק שקבוע בו איסור דאורייתא (=חתיכה משתי חתיכות) – לכו"ע ספיקו לחומרא מהתורה.

בענין הטעם שבספק ספיקא הולכים להקל:

כתב הפמ"ג דהוא תלוי בבי השיטות שלעיל –

לשיטת רמב"ם וכו' הטעם הוא דספק אחד הוה דרבנן וכשיש עוד ספק הוה ספק דרבנן לקולא.

לשיטת רשב"א וכו' דספק אחד מן התורה הוא לחומרא הטעם הוא דספק ספיקא הוה רוב, ולגבי רוב יש לנו פסוק מפורש אחרי רבים להטות.

[משנה למלך בכורות ד/א כתב דספק ספיקא חשיב מעוטא דמעוטא ולא חשיב ספק ומשום הכי אזלינן לקולא]

דין שני ספיקות משם אחד:

ש"ך (בכללי ס"ס ע"פ כתובות ט. ותוס') – אם השני ספיקות הם משם אחד אינו ס"ס, כגון הנושא קטנה ונבעלה תחתיו אע"פ שיש כאן ס"ס ספק באונס ספק ברצון ואת"ל ברצון שמא נבעלה כשהיא קטנה ופתוי קטנה אונס הוא אפילו הכי אסורה עליו דמ"מ אי אתה מתירה אלא מטעם אונס והרי הכל שם אונס אחד הוא, אבל כל שספק אחד מתיר יותר מן השני מתירים ס"ס בזה (ולכן בכלים שספק שאינם בני יומם מותרים מכח ס"ס: שמא אינם ב"י, ואת"ל ב"י שמא נותנים בתבשיל זה טעם לפגם, אע"פ שבכל שאלה אני שואל: שמא נותנים טעם לפגם – יש נפק"מ בין השאלות, שבשאלה הראשונה אני מניח שיתנו טעם לפגם בכל תבשיל, ובשאלה השניה אני מניח שנותן טעם לפגם בתבשיל זה בלבד).

ד"ת – ודוקא באיסור תורה, אבל באיסור דרבנן משם אחד יש להקל בס"ס משם אחד בהפסד מרובה.

פמ"ג הסתפק גבי הא דקי"ל דס"ס משם אחד לא הוי ס"ס - אי מן התורה הוא או חומרא מדרבנן.

ספק ספיקא כשספק אחד בגוף וספק אחד בתערובת

וכשהספק הראשון אסור מן התורה

ר"י: לא אמרו ספק ספיקא להקל אלא בשתי ספיקות הבאות מכח שתי תערובות שבכל חדא וחדא שבתערובות איכא תרי ספיקי דבכל חדא איכא למימר לא זו היא שנפלה כאן ואת"ל זו היא שמא לא זו שנפלה לתערובת הראשונה, אבל בספק אחד בגוף כגון ספק טריפה וכדו' ונתערבה באחרות כולן **אסורות** (פמ"ג: מדרבנן), דהיאך אתה אומר שמא לא זו היא ואת"ל זו היא שמא אותו ספק מותר היה, והלא כבר אסרתו מספק שנפל בגופו, ואחר שאסרתו היאך אתה חוזר ומתירו.¹⁷ – ויוצא דלפי ר"י צריך שיהיו ב' הספיקות בגוף אחד מענין אחד והיינו או בב' תערובות וכנ"ל או ב' ספיקות אם יש כאן איסור או לא.

ר"ת (ור"י ע"פ רא"ה): אף בספק אחד בגוף ואחד בתערובת **מותר** מדין ספק ספיקא.¹⁸ **אמנם** גם ר"ת מודה דאם הספק הראשון אסור מן התורה כגון שנתערב אחד באחד אין כאן דין ספק ספיקא אא"כ יש ב' ספיקות אם יש כאן איסור כלל ובאין כאחת.¹⁹

שו"ע ט: ספק טרפה שנתערב באחרות כולן **אסורות** (עד שיהא בהיתר כדי לבטל האיסור אם הוא מדברים המתבטלים) שכיון שספק הראשון היה בגופו אין להתירו מספק ספיקא.

רמ"א: וי"א הטעם דאסור הואיל והספק הוא איסור מדאורייתא ולא נוכל לומר עוד ספק שאין כאן איסור רק שנתערב באחרים לא מקרי ספק ספיקא ואסור.

בביאור הדברים כתב הש"ך 3 אפשרויות:

1. השו"ע מחמיר דספק אחד בגוף ואחד בתערובת אינו ספק ספיקא אף כשהספק הראשון אינו אסור מדאורייתא אלא מדרבנן, והרמ"א מיקל דאינו נפק"מ אם אחד בגוף ואחד בתערובת אלא רק אם הראשון אסור מדאורייתא ואם היה מדרבנן מותר.
2. השו"ע מיקל דלא הוי ספק ספיקא רק אם יש ספק אחד בגוף ואחד בתערובת וגם הספק הראשון אסור מדאורייתא (דבזה מדובר בענייננו), והרמ"א מחמיר דאפילו לא היה הספק הראשון בגופו כיון שהוא אסור מדאורייתא לא הוי ספק ספיקא.
3. דאינם חולקים ומר אמר חדא ומר אמר חדא, ולא בא הרמ"א אלא להוסיף דבספק ספיקא אם יש כאן איסור כלל מותר אפילו בגופו של איסור.

באיסור דרבנן שאין לו שורש מן התורה – כאשר הספיקות אינם בענין אחד:
ט"ז – אסור, **ש"ך** – מותר.

במקרה שלא מועיל ספק ספיקא להתיר (ספק ראשון בגופו והשני בתערובת):
ט"ז: אסור אפילו אם לא נודע בינתיים.

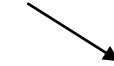
משאת בנימין: אסור רק אם נודע בינתיים (אבל אם לא נודע בינתיים מותר). [וכ"פ ש"ך ופמ"ג בהפסד מרובה (ובלבד שלא יאכלנו כולו כאחד, ויאכלנו שנים שנים)]

¹⁷ ולשיטתו הוא מפרש בביצה ג: - בביצה אסורה שנתערבה באלף כולן אסורות - דאפילו אספק איסור קאי.
¹⁸ ולשיטתו הוא מפרש בביצה ג: - בביצה אסורה שנתערבה באלף כולן אסורות - דאודאי איסור קאי, אבל בספק איסור הוי ספק ספיקא ומותר.
¹⁹ כך הוכיח ט"ז, דאלי"כ יהיה קשה על ר"ת קושיית הרשב"א מדוע צריך שהתערובת הראשונה תפול ברוב, כי ליכא רובא נמי איכא ספק ספיקא.

ספק ספיקא – האם

צריך שיוודעו ב' הספיקות ביחד?

או"ה: אם היו הב' ספיקות ספק ספיקא גמורות, דהיינו בענין אחד ובגוף אחד, מ"מ לא נותר ע"י כך **אם לא שיבואו בפעם אחת**, אבל אם נודע הספק האחד קודם, חשוב אותו פעם כאיסור ודאי וכשיבוא הספק השני אפילו בלתי תערובות לא הוה אלא ספק אחד.²⁰

וכ"פ רמ"א ט:

אם היו שני ספיקות אם היה כאן איסור כלל ונודעו שני הספיקות **ביחד** מתירין ספק ספיקא...
וכ"פ ש"ך

משאת בנימין: אין להשגיח בהג"ה זאת כי פשוט הוא שבספק ספיקא שע"י שני תערובות מותר אפילו בנודע בנתיים (והביא בדבריו ראיה נכונה לזה), ממילא הוא הדין בספק ספיקא אם יש כאן איסור **מותר אפילו בנודע בנתיים**.
וכ"פ ט"ז

ש"ך בכללי ס"ס:

חתיכת בשר האסורה מדרבנן שנתערבה בכשרה – אסורות (ואין אומרים בזה ספק דרבנן לקולא).

²⁰ הט"ז הקשה: היכי תמצא שיהיה נודע בין ספק האחד לספק השני בספק ספיקא שהם בגוף אחד וענין אחד, כגון בספק זינתה תחתיו וספק אונס, דאין שייך לומר דנודע הספק האחד קודם שנודע השני - ואם תרצה לומר שתחלה הרגישו בספק האחד ולא הרגישו בספק הב' וכשמרגישים בו איגלאי מילתא למפרע דלא היה אסור מעולם - דהא לא נולד לנו שום ענין חדש אלא הידיעה היתה חסירה. (בפמ"ג תירץ)

ספק ספיקא – האם בעינן המתהפך?

אגור, תשובת רמ"ע, הליכות עולם ועוד: **בעינן** ספק ספיקא המתהפך, ואם לא אז אינו ספק ספיקא אלא כספק אחד.

לא נקרא ס"ס אלא המתהפכת מב' צדדין, כלומר איזה צד שתקח בראשונה משכחת לה ס"ס, אבל אם אינה מתהפכת לא מיקרי ס"ס.

הש"ך (וכ"כ בתשובת רמ"ע) סייג את זה וכתב דכל זה **זוקא אם לא הוברר איזה ספק נולד ראשון** ואין לך שום סיבה לומר שספק אחד קודם לחבירו - בזה בעינן ס"ס המתהפך, והטעם דמאי חזית לפתוח בזה תפתח בספק השני ואז הראשון לא יהיה קיים כלל ובדאורייתא ספיקו לחומרא, אבל היכא דיש טעם וסיבה לפתוח בספק אחד קודם, כגון דמתחילה אתה צריך לדון אם יש כאן איסור כלל או דספק אחד במציאות נולד קודם וכדו' - בזה אין צריך ס"ס המתהפך ומתחילים בספק הקודם.

דוגמא לס"ס מתהפך: ספק נגע ספק לא נגע, ואת"ל נגע ספק שרץ ספק צפרדע, ואת"ל שרץ ספק נגע או לא.

דוגמא לס"ס שאינו מתהפך: בעוף שנשבר העצם מן הארכובה ולמעלה ואין עור ובשר חופים את רובו ובזמן השחיטה לא הרגיש השוחט בזה ויש ב' ספיקות ספק קודם השחיטה ספק אחר השחיטה, ואת"ל קודם שחיטה ספק לא יצא לחוץ קודם שחיטה – כאן אי אפשר להפכן, ר"ל דליכא למימר את"ל יצא לחוץ שמא לאחר שחיטה דלאחר שחיטה לא שייך לפלוגי בין יצא לחוץ או לא וכיון שאמרת את"ל יצא לחוץ ע"כ קודם שחיטה הוא.

דוגמא לס"ס דספק אחד קודם ולא בעינן מתהפך: נמצא צפורן של ארי יושבת בגבו וספק אם נכנס הארי או לא ואת"ל נכנס שמא צפורן זה לא מהארי אלא מהכותל, דהספק דנכנס הארי או לא קודם לספק דאם הצפורן הוא מיד הארי או בכותל ונתחכך (דהרי אין אתה יכול לומר שצפורן זה מיד הארי הוא א"כ ידוע שנכנס וא"כ מתחלה צריך אתה לדון אם נכנס כלל או לא).

פר"ח הביא ראיות מהראשונים **דלא בעינן** כלל ספק ספיקא המתהפך, וכתב שכן בדיון ג"כ מסברא שהרי יש כאן שני צדדים להתיר ובספק הראשון הו"ל פלגא ופלגא וכי מסתפקינן תו ספק שני הו"ל דרוב ומותר, וא"כ אף בשאינו מתהפך איכא תרי צדדין וספיקי להתיר ומה בכך שאינו מתהפך, וכ"פ להלכה.

פמ"ג פסק לחומרא כש"ך **דבעינן** ס"ס המתהפך, והוסיף דמתשובת הרמ"ע מבואר דכל זה **זוקא באיסור תורה**, אבל באיסור דרבנן דמותר בס"ס (כגון דשיל"מ בהפסד מרובה וכדו') לא בעינן מתהפך, וסיים שכך נראה לו וצ"ע.

ספק ספיקא דאורייתא באיתחזק איסורא

וספק דרבנן באיתחזק איסורא

באיסור דאורייתא:

כשהחזקת איסור והספיקות הם לא בענין אחד:

לדוגמא (מובא ברמ"א ט): עוף שהוא בחזקת איסור (דעוף חי הוא בחזקת לא שחוט, דבהמה בחייה בחזקת איסור עומדת) ונשבר או נשמת גפו ויש ס"ס - ספק מחיים או לאחר שחיטה ואת"ל מחיים שמא לא ניקבה הריאה, דבזה החזקה היא בעצם השחיטה והספיקות הם לא לענין עצם השחיטה.

ש"ד, ט"ז: הספק ספיקא מותר, שהרי לגבי עצם הספיקות אין לנו שום חזקת איסור.

כשהחזקת איסור והספיקות הם בענין אחד:

לדוגמא: ספק ספיקא בשחיטה עצמה, דבזה יש חזקת איסור דבהמה בחייה בחזקת איסור עומדת, ויש ספק ספיקא בעצם השחיטה.

ש"ד, ט"ז: הספק ספיקא אסור.

פר"ח: מותר.

כשהחזקת איסור והספיקות הם בענין אחד – ויש 3 ספיקות:

ש"ד: מותר, דהספק הראשון עם חזקת איסור אינו יותר גרוע מגופו של איסור דמותר בס"ס וע"כ בזה מותר.

ט"ז ועוד: אסור. (היכא שהחזקה והספיקות הם באותו ענין לא מועיל אפילו אלף ספיקות)

באיסור דרבנן:

ש"ד: אזלינן לחומרא אפילו באיסור דרבנן שאין לו עיקר בתורה (היינו דדין ספק איסור דרבנן שיש לו חזקת איסור כדין ספק ספיקא איסור דאורייתא שיש לו חזקת איסור).

פר"ח: אזלינן לקולא אפילו באיסור דרבנן שיש לו עיקר מן התורה.

תוה"ש מיקל באיסור דרבנן דלית ליה עיקר מדאורייתא אף שיש לו חזקת איסור.

בענין שיטת ה"ט"ז בזה – ראה לעיל בסיכום בעמ' 23.

ספק ספיקא – האם בעינן ספיקות שקולים?

ש"ך: לא הוי ספק ספיקא אלא היכא דהאיסור והיתר שוים, אבל היכא דאיכא למתלי באיסור טפי מבהיתר לא.²¹ [פמ"ג: וה"ה בספק אחד בדרבנן צריך שיהיה שקול]

פמ"ג: אף אם ספק אחד מהשנים אינו שקול לא הוי ספק ספיקא.²²

פנ"י כתב שיש כמה פוסקים ראשונים ואחרונים דסוברים דמספיק ספק אחד שקול וספק אחד לא שקול והוי ספק ספיקא.

שב שמעתתא פסק כש"ך דבעינן שני הספיקות שוים, והוסיף דכל זה דוקא שבאים מתורת ספק ספיקא ממש, אבל אם באים לדון מתורת רוב (רוב מציאותי) אז מספיק שני צדדים אפילו אחד לא שקול, אבל כשבאים לדון מדין ספק ספיקא ממש (רוב אפשרויות/סיכויים) אע"פ שספק ספיקא עדיף מרובא בספק ספיקא צריך התנאי ששני הספיקות יהיו שוים.

(לדוגמא – היכא דדבר ידוע בטבעו של עולם דיש ספק מחצה על מחצה לדבר מסוים, אז לא דנים מדין ספק ספיקא אלא מדין רוב וע"כ מספיק עוד ספק אחד לא שקול אלא במיעוט להיתר ומצטרף והוי רוב, אבל היכא דאינו בטבעו של עולם אלא דיש ספק רגיל דאפשר זה כמו זה אז דנים מתורת ספק ספיקא וצריך ב' ספיקות שוים ושקולים)

²¹ פמ"ג: המקור לכך הוא בתוס' כתובות ט. שמוכח ממנו שאילו מוכת עץ היה מצב לא שכוח, לא היה יכול להצטרף כספק בספק ספיקא.

²² פנ"י הקשה לפי שיטת רשב"א (לעיל בסיכום בעמ' 219) בטעמא דסי"ס לקולא משום דאזלינן בתר רובא, אי"כ אע"פ שאין הספיקות שוים יש רוב דספק אחד הוי פלגא ועוד ספק הוי מיעוטא ומצטרף לפלגא והוי רוב.

ספק ספיקא – האם צריך לבדוק ולברר את המצב?

תה"ד ועוד פוסקים: במקום שיש ספק ספיקא אין צריך לבדוק כלל, אפילו כשאפשר לברר האיסור ע"י בדיקה. **וכ"פ רמ"א ט**

רשב"א: אם אפשר לבדוק יש לבדוק. **וכך החמיר הש"ך** אם אין הפסד בדבר

- **נו"ב כתב** דאף הרשב"א דמצריך בירור היינו דוקא היכא דיכול לברר שני הספקות.
- **פת"ש כתב** דדוקא היכא דיכול לברר שני הצדדים דלאחר הבדיקה יתוודע בבירור אם הוא אסור בודאי או אם הוא מותר בודאי - בזה צריך לברר, אבל היכא דליכא לברר אלא צד אחד אם הוא אסור בודאי אבל צד הב' אם הוא מותר בודאי א"א לברר אין צריך לברר כלל דהא גם עכשיו הוא מותר מטעם ספק ספיקא, אלא דליתר שאת חייב לבדוק כדי לאכול בודאי היתר וכיון שלא יוברר ההיתר לגמרי אין צריך לבדוק.
- **פמ"ג ותוה"ש**: בספק דרבנן, היכא דיש לברר בקל – לחומרא [=היכא דליכא טרחא, אמרינן גם בספק דרבנן לחומרא]

ספק בחסרון חכמה:

- **ש"ך**: ספק בחסרון חכמה אינו ספק כלל לא לענין ספק אחד ולא לענין ספק ספיקא. **משאת בנימין** סובר דהוי ספק לענין ספק ספיקא.

דין ספק דרבנן לקולא

(לש"ך [לעיל עמ' 223] מדובר כשאין חזקת איסור)

באיסור שאסרוהו מחמת חומרא יתירה שלא מן הדין, כגון בבשר שנתעלם מן העין:

- אם יש ספק בחתיכה זו (אם נתעלמה או לא) – לקולא.
- אם הוא (הודאי) בתערובת אע"פ שהוא דבר חשוב – לקולא (בטל ברוב).

באיסור שאינו מצד חשש בגופו, אלא שאסרוהו חכמים משום דבר אחר, כגון ביצת

נבלה (שאסרוהו משום ביצת טרפה), בישולי עכו"ם וכדו':

- אם יש ספק בחתיכה זו (אם זו ביצת נבלה או לא) – לקולא.
- אם הוא (הודאי) בתערובת והוא דבר חשוב – לחומרא (אינו בטל ברוב).

איסור שנאסר מחמת חשש איסור בגופו, כגון גבינת עכו"ם (שאסרו חכמים גבינות

עכו"ם מחמת חשש איסור בגופן ועשאוהו כאיסור של תורה):

- אם יש ספק בחתיכה זו (אם היא גבינת עכו"ם או גבינת ישראל) – לחומרא.
- אם הוא (הודאי) בתערובת והוא דבר חשוב – לחומרא.
- אבל אם נתערבה גבינה זו שיש בה ספק אם היא גבינת ישראל או עכו"ם – בטלה ברוב (דבאיסור דרבנן לא צריך שיהיו שני הספיקות מגופו). (עד כאן ע"פ ש"ך ופמ"ג)

דבר שיש לו מתירין ושאר דברים חשובים: (ע"פ ש"ך ותוה"ש)

- בדשיל"מ אין אומרים בו ספק דרבנן לקולא (וכן הדין לענין ס"ס באיסור דאורייתא).
- אבל בשאר מילי דלא בטלי, כגון בריה וחה"ל וכיוצ"ב, אומרים ספק דרבנן לקולא (וכן בס"ס באיסור דאורייתא).

מתי אמרינן ספק דרבנן לקולא? (ע"פ פתי"ש)

- כתב המשנה למלך דלא אמרינן ספק דרבנן לקולא אלא היכא שנעשה שום דבר המתירו רק שיש ספק אם נעשה בזמן המתירו או בשיעור המתירו, אבל אם יש ספק אם נעשה כלל דבר המתירו בכי הא ספיקו לחומרא. אך בשער המלך וכ"מ בש"ך שחולקים על כלל זה (ובכל ספק דרבנן אזלינן לקולא).

אם נתערב איסור ודאי דרבנן בהיתר יבש חד בחד, אך דלא הוי דבר חשוב, ואח"כ

נאבד אחד מהם ולא נודע איזה מהם, דאיתחזק איסורא:

- לדעת הש"ך אין אומרים בזה ספק דרבנן לקולא, לפ"ת ותוה"ש כן.
- אם לא נאבד ושניהם לפנינו - לכו"ע אסורות ולא אומרים בזה ספק דרבנן לקולא. (ש"ך)

בספק תורה שע"י גלגול נעשה ספק דרבנן:

- לא אמרינן בזה דהוי ספק דרבנן ולקולא. (ש"ך)